

‘Strijdend Nederland’ in bevrijd Nederland

door Wim L. Helleman

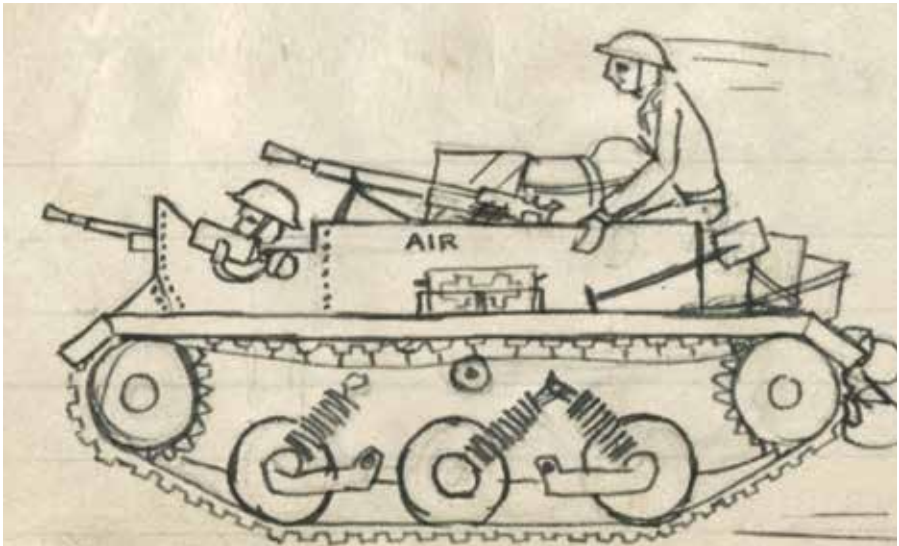
De bevrijding van een mulo-scholier

In 1945 kwam de bevrijding van Kampen als een donderslag bij heldere hemel - letterlijk! We woonden op Oudestraat 154, schuin tegenover het (toenmalige) postkantoor. Ons gezin telde dertien personen: mijn vader en moeder met acht kinderen, een tante met haar zoontje (evacués uit het gebied van de Slag om Arnhem) en een neef uit Den Haag die de Hongerwinter was ontvlucht.

Op zaterdag 14 april waren elektriciteit en waterleiding volledig uitgevallen. Om zes uur 's middags kregen we het bericht dat we uiterlijk om acht uur het huis verlaten moesten hebben omdat de brug zou worden opgeblazen. In die twee uur hebben we koffers en tassen gepakt en tot driemaal toe een trekkar met spullen weggebracht naar vrienden buiten het evacuatiegebied. En het gezin werd over diverse adressen verdeeld, want nergens konden alle dertien personen onderdak krijgen.

Zo kwamen mijn broer Dick en ik terecht bij de familie Mulders, Hendrik van Viandenstraat 20. Daar zaten we in de voorkamer, terwijl het langzamerhand donker werd. In de verte was het geluid te horen van mitrailleur- en geweervuur en van middelzware kanonnen, wellicht Canadese 25-ponders. In die voorkamer hadden we uitzicht op de nog kale takken van de bomen in de tuin van het ziekenhuis. Toen, in een flits, kleurde de hemel helemaal rozerood - en enkele seconden daarna volgde de ‘donderslag bij heldere hemel’: de brug was opgeblazen. Dat was omstreeks half tien. Natuurlijk was Kampen toen nog niet echt bevrijd. Pas dinsdagochtend 17 april bleken de moffen metterdaad verdwenen. Donderdag 19 april was ons huis weer zover waterdicht, dat de meesten weer thuis konden slapen.

Ik zat in de examenklas van de mulo. We waren in september allemaal naar huis gestuurd, omdat het risico om opgepakt te worden voor de Arbeitseinsatz voor de leraren en de oudere jongens te groot was geworden. Aan de eindeloze schoolvakantie kwam nu snel een eind: op maandag 22

Direct na de bevrijding tekende ik deze *Bren carrier*. Volkomen nieuw voor ons: een licht gepantserd rupsvoertuig, bewapend met een Bren (een machinegeweer) en voor vervoer van infanteristen of bagage. Tekening van Wim Helleman.

april begon de school weer. Het werd een spannende tijd: hoe zou het gaan met de examens? De leraren probeerden ons met bergen huiswerk een inhaalslag te laten maken, maar drie maanden later, op maandag 16 juli, kwam het verlossende bericht: we behoefden géén eindexamen te doen, maar we kregen wél het diploma.

Binnenkomen in de wereld van de journalistiek

Hoe nu verder? We behoefden ons niet te vervelen, want het was een prachtige zomer en we konden dagelijks in de IJssel zwemmen - niet in de zwembaden, want die hadden de lange oorlogswinter niet overleefd! Maar overigens probeerde elke pas-gediplomeerde een baan te vinden.

Mijn cijfers voor Nederlands waren altijd veel beter geweest dan die voor rekenen en zo, dus kwam de gedachte op om te proberen journalist te worden. In Kampen was daarvoor de enige gelegenheid het dagblad *Strijdend Nederland*.

Strijdend Nederland was begonnen als illegaal krantje, vooral op initiatief van Gerrit Spanhaak. Hij is in 2002 overleden en naar aanleiding daarvan heeft in de *Kamper Almanak 2004* een uitvoerig artikel van Joke Scheepstra gestaan over hem, zijn krant en zijn latere loopbaan bij Wegener. Het illegale

'Kampen danst de Kampen-dans'. Een krabbeltje bij een hot item in die tijd: de omgang tussen 'onze' meisjes en de Canadese jongemannen. Populair was het liedje *Trees danst met een Canadees*. Tekening van Wim Helleman uit 1945.

krantje verscheen direct na de bevrijding van Kampen in het openbaar en het had een enorm succes, mede omdat de kranten die in de oorlog waren doorgegaan een voorlopig verschijningsverbod hadden gekregen.

Maar hoe word je nu (aankomend) journalist bij zo'n krantje? Mijn vader bedacht dat voorspraak van burgemeester H.M. Oldenhof zou helpen. Oldenhof had in de bezettingstijd vanaf 1942 een straf uitgezeten in kamp Vught, maar was op de dag van de bevrijding alweer in Kampen aanwezig om onze bevrijders te verwelkomen. Mijn vader had een goede relatie met hem. Toen de heer Oldenhof in 1936 in Kampen was benoemd en De Wijde Blik had laten bouwen had mijn vader (Woninginrichting Helleman) het huis ingericht en hij had ook geholpen bij het weer bewoonbaar maken ervan in 1945.

Burgemeester Oldenhof was voorzitter van de Persgroep Strijdend Nederland die, althans in naam, de krant uitgaf. Daarom wist mijn vader het zo te regelen dat ik mij bij hem mocht presenteren.

Op afspraak ging ik naar het stadhuis (als ik nu in het Stedelijk Museum kom denk ik nog telkens: achter déze deur, rechts in de hal, zat de burgemeester). Ik was tevoren nauwkeurig geïnstrueerd: op de deur kloppen; met naar binnengaan wachten tot er 'binnen' was gezegd; bij de deur blijven staan tot de burgemeester je verlof had gegeven om naderbij te komen; en met twee woorden spreken: 'alstublieft Edelachtbare', 'ja Edelachtbare', 'nee Edelachtbare'... Ik herinner mij van het onderhoud niet veel meer, maar het resultaat was dat ik maandag 3 september bij de krant aan het werk ging - weliswaar op de administratie, echter met de toezegging kansen te zullen krijgen op journalistieke opdrachten.

Krant in bakkerswinkel

De krant was gevestigd in het pand van bakker Landman, Oudestraat 71. Landman was lid geweest van de NSB en was derhalve geïnterneerd en zijn zaak met bovenhuis was kennelijk in beslag genomen. In het winkelgedeelte was een soort kantoor met een toonbank, waar mensen onder meer advertenties kwamen opgeven en abonnementen kwamen betalen.

Op de eerste verdieping aan de straatkant zat de redactie, in feite 'meneer' Spanhaak in z'n eentje. In de achterkamer was de administratie onder leiding van de directeur, meneer A. Scholten (1890). Die was evenals Spanhaak actief geweest in de illegaliteit. Hij was ook al spoedig actief in de plaatselijke politiek. In november 1945 werd hij lid van de nood-gemeenteraad en hij werd gekozen als wethouder. Later was hij tevens locoburgemeester. Het gevolg van dat alles was dat hij beslist niet voortdurend op kantoor kon zijn. Het administratieve personeel maakte er nogal eens een jolige boel van. Het bestond uit een paar jongemannen en een paar meisjes die, evenals ik, geen echte administratieve scholing hadden.

Zelf kreeg ik onder andere als taak het bijhouden van het foto- en cliché-archief, waaronder ook het te drukken advertentiemateriaal viel. Er kwamen af en toe foto's van plaatselijke fotografen en per post kwamen er regelmatig nieuwsfoto's via het ANP (Algemeen Nederlands Persbureau). Langzamerhand kwam de economie op gang en daarmee kwamen er ook advertenties van landelijke bedrijven. Die werden geleverd als loden stereotypes of kartonnen matrijzen. Een reclamebureau ontwierp en produceerde de complete advertentie. De combinatie van tekst (in loden letters) en illustraties (clichés: in zink- of koperplaat geëtste foto's of tekeningen) werd in karton geperst: de matrijs. Van die matrijs werd een loden plaat gegoten die als drukvorm kon dienen: de stereotypie. Zo

ging het in die tijd - in vergelijking met de ICT-oplossingen van vandaag onvoorstelbaar primitief.

Abonnees en geldzuivering

Toen er nog geen andere krant verscheen was *Strijdend Nederland* een groot succes: bijna huis-aan-huis waren de mensen abonnee. We hadden dus ook een legertje aan bezorgers, die tevens de abonnementsgelden moesten innen. Dat was grotendeels per kwartaal. Daarvoor werden kwitanties geschreven (met een gewone kroontjespen, want balpennen waren nog niet uitgevonden); het bedrag was 3,30 gulden en met ingang van het vierde kwartaal 1945 werd dit verhoogd naar 4 gulden. Grote stapels kwitanties! Ik heb nooit meer in mijn leven zoveel handtekeningen gezet als in die eerste weken bij *Strijdend Nederland*. Daarbij kwamen natuurlijk ook lijsten, zodat per bezorger kon worden nagegaan hoeveel hij moest innen en van wie.

Dat rustige bestaan werd op z'n kop gezet met de geldzuivering. Op 26 september 1945 werd plotseling al het papiergeld (dus ook de briefjes van één en tweeënhalve gulden) ongeldig verklaard. De mensen hadden een week de tijd om hun geld op een bankrekening te storten en later zou dan bekeken worden wat ervan in 'nieuwe' guldens mocht worden omgewisseld. Het gevolg was dat iedereen probeerde om snel zoveel mogelijk z'n rekeningen te voldoen of in 't vooruit te betalen.

Zo kwamen ze ook in drommen naar *Strijdend Nederland*, om het vierde kwartaal of het volgende jaar alvast te betalen. We stonden met drie jongelui achter de toonbank lijsten te maken van de betalingen en kwitanties te schrijven. En telkens als er een grote zak met papiergeld gevuld was, ging ik ermee naar de bank om het te 'storten' - dat wil zeggen: het geld werd ongezien en ongeteld aangenomen en in de kluis gezet. Later zou er wel een afrekening komen. Bij gebrek aan tijd ging alles in goed vertrouwen.

Verslag van feesten en partijen

Los van de administratieve karweitjes, die natuurlijk allemaal in kantoortijd plaatsvonden, kon ik al binnen enkele weken de eerste stapjes zetten op het pad van de journalistiek. De krant was in feite maar een heel klein krantje: vier pagina's op ongeveer formaat A3 - 'tabloid' noemen we dat tegenwoordig. Er waren twee redenen voor die uiterst beperkte omvang. De belangrijkste was dat er geen vergunningen waren om meer papier te kunnen kopen. Bovendien: de krant werd aanvankelijk gedrukt bij uitgeverij Kok (destijds Oudestraat 5, met erachter de drukkerij aan de Voorstraat) en

die had ook geen pers waarop een echte krant gedrukt had kunnen worden. Maar ondanks die beperkte omvang werd er heel veel aandacht gegeven aan lokale gebeurtenissen. Jaarvergaderingen van sportclubs, jubilea van verenigingen of personen, feesten van buurtverenigingen, optredens van muziek- en zangverenigingen - overal werd een 'verslaggever' op af gestuurd. En omdat dat voordelig gecombineerd kon worden met het kantoorwerk was ik daar vele avonden voor op pad. Als ik mijn knipsels uit die tijd zie, moet ik constateren dat die manier van verslag doen wel een prachtig gedetailleerd beeld geeft van waar mensen in de samenleving mee bezig zijn.

Verder waren er de berichten van levenstekenen van mensen die nog in Indië waren of die na vele jaren thuiskwamen en dus voor een interview bezoek kregen van iemand van de krant. En een kort verslag over een begrafenis met militaire eer van een jongeman die de oorlog uiteindelijk niet had overleefd. Ook was er regelmatig een berichtje waarin stond dat op kantoor passagierslijsten van een schip ter inzage lagen. Dat betrof schepen waarmee Nederlanders uit Indië repatrieerden. Zo'n passagierslijst was vaak de enige manier om te weten te komen of je familie de oorlog had overleefd.

Distributienieuws

De oorlog was weliswaar voorbij, maar er was nog gebrek aan alles. Dus alles was ook nog op de bon. Elke week stond in de krant welke bonnen waren aangewezen voor welke goederen en in welke hoeveelheden. Dat mocht pas na een bepaald tijdstip in het begin van de middag bekend gemaakt worden. De mensen konden dus pas boodschappen doen als ze dat lijstje hadden, maar de krant kwam meestal pas laat in de middag - te laat om nog in de rij te staan bij bijvoorbeeld de kruidenier en het eten op tijd op tafel te hebben. De krant had daar de volgende oplossing voor. Er werden overdrukken gemaakt van de bekendmaking en die werden verkocht vanaf het moment dat het embargo niet meer gold. Er stond dan voor de winkeldeur een troep elkaar verdringende mensen, die probeerden zo snel mogelijk dat papiertje te bemachtigen (voor een dubbeltje of zo) om naar huis te gaan, de bonnen van hun kaarten te knippen en de etenswaren te kopen - in de hoop dat wat ze wilden hebben niet uitverkocht was voor ze aan de beurt waren.

Canadezen nog lang in Kampen

Kampen werd bevrijd door Canadezen en dat gold voor het grootste deel van Noordwest-Europa. Toen enkele weken later de oorlog definitief was afgelopen moesten die duizenden militairen onderdak krijgen. Zo kwamen

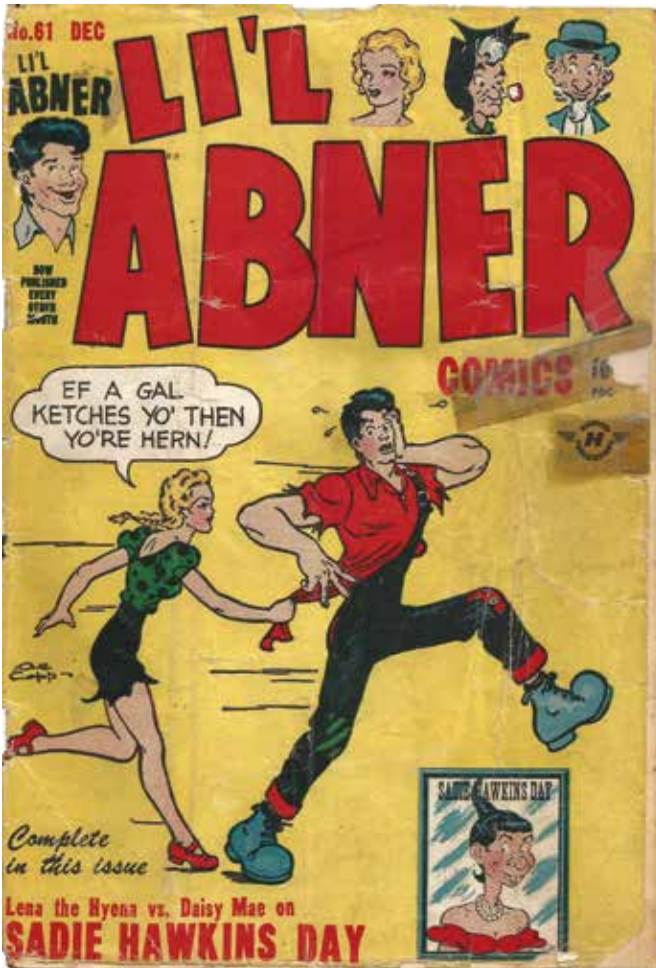

Pas eind 1946 gingen de laatste Canadezen terug naar huis. Anderhalf jaar na de oorlog! Het tekort aan scheepsruimte speelde officieel een grote rol, maar misschien wilden de Westelijke geallieerden met de aanwezigheid van veel manschappen ook wel Stalins expansiedrift enigszins afremmen. Al sinds februari 1945 werd er gesproken over een 'koude oorlog'. Tekening van Wim Helleman uit 1946.

er ook in Kampen Canadezen. Na het grijsgroen van het Nederlandse leger en het grijs van de Wehrmacht was er nu het kaki van onze bevrijders in onze straten.

Ze zijn lang gebleven. Eerst met hun complete uitrusting: langs de Burgwal stonden 25-ponders van het Fourth Regiment Royal Canadian Artillery met de bijbehorende hoeveelheid voertuigen: gepantserde kanontrekkers, vrachtauto's, jeeps... Langzamerhand werd dat afgevoerd. De kanonlopen werden dik ingevet en met een houten stop afgesloten. De geweren werden in stroken van olieassen gewikkeld en in kratten verpakt, de auto's werden schoongeveegd. Van die schoonmaak heb ik een stripboek overgehouden. Dat was voor de soldaten niet meer dan oud papier, maar voor ons was zo'n *comic book* een volkomen nieuw verschijnsel! Uiteindelijk bleven de manschappen zonder hun oorlogsuitrusting over in onze kazernes.

Het Canadese leger had een eigen dagblad: *Maple Leaf*. Allerlei instanties kregen dat toegestuurd, ook *Strijdend Nederland*. Het was mijn taak om elke ochtend voor ik naar kantoor ging de postbus te legen. Het noodpostkantoor

Kennismaking met de Amerikaanse cultuur (na de big band muziek uit autoradio's): een *comic book*, door mij van de straat opgeraapt tijdens de schoonmaak van Canadese legerauto's. Het aardige van dit verhaal is dat er een schaars geklede dorpsschone in voorkomt die min of meer model heeft gestaan voor filmsterren als Jane Russel en Marilyn Monroe.

zat in de foyer van de Stadsgehoorzaal, met een ingang aan de Nieuwe Markt. Elke dag zat er ook een exemplaar van de *Maple Leaf* bij de post. Voor ik het postkantoor uitging peuterde ik voorzichtig de krant uit het adresbandje om het stripverhaal te lezen over de 'hundred purcunt red blooded Hamericun boy' Li'l Abner - dezelfde hoofdpersoon als in het stripboek dat ik van de straat had opgeraapt.

Er was natuurlijk wederzijds een enorme aantrekkingskracht tussen al die gezonde jonge mannen, die niets meer te doen hadden, en de vrouwelijke jeugd van Kampen. Er waren talloze bezorgde en waarschuwendes stemmen

aan het adres van ‘onze meisjes’ over ‘oppassen’ en ‘je eer niet grabbel gooien’. Opvoeders en dominees hadden het er druk mee. Ook de krant schreef onder de titel ‘Kampen danst de Kampen-dans’ een kritisch stuk. Maar voor zover er geen blijvende gevolgen waren, losten de problemen zich vanzelf op: eind september 1946 (anderhalf jaar na de oorlog!) gingen de laatste Canadezen naar huis.

De brug hersteld

In het begin van dit verhaal heb ik vermeld dat op 14 april de IJsselbrug werd opgeblazen. Pas eind 1945 kon aan het herstel gewerkt worden. De pijlers moesten deels opnieuw worden opgebouwd en er moesten nieuwe stalen brugdelen komen. Het duurde lang, omdat er in Nederland talloze bruggen waren vernield en het constructiestaal schaars was. Maar begin januari 1946 was er al zoveel van de herbouw te zien, dat het Polygoonjournaal (een nieuwsprogramma in de bioscopen, voorafgaand aan de hoofdfilm) er opnames van kon laten zien. En eind januari werd de brug officieel geopend. Voor *Strijdend Nederland* was dat natuurlijk belangrijk nieuws. Het was alleen niet eenvoudig om het dezelfde avond nog in de krant te krijgen. Daar was het volgende op gevonden. De opening, die werd verricht door de directeur-generaal van Rijkswaterstaat ir. W.J.H. Harmsen, hield in dat een muziekkorps en een groep genodigden die middag als eersten over de brug liepen. Onze hoofdredacteur was bij de genodigden. En ik moest met hem mee lopen. Hij schreef tijdens de plechtigheden zijn (korte) verslag en toen hij ermee klaar was, moest ik op een draf naar de drukkerij om het te laten zetten en in de krant van die dag te laten opnemen.

Van krantje naar krant

Op den duur kwam er meer papier beschikbaar. Eerst konden we groeien van vier naar acht pagina’s en op een gegeven moment werd het zelfs mogelijk om de krant op een echt krantenformaat te laten verschijnen. Toen pas had de redactie het gevoel dat het menens ging worden. De krant kon nu niet meer bij de firma Kok gedrukt worden, want die had geen drukpers voor krantenformaat.

De dichtstbijzijnde krantenpers was die van Tijn in Zwolle. Maar daar werd onze belangrijkste concurrent gedrukt: *Het Vrije Dagblad voor Zwolle en omgeving*. Dat was een krantje dat net als *Strijdend Nederland* direct na de bevrijding (van Zwolle) was verschenen. Het was een initiatief van mensen die betrokken waren geweest bij de ondergrondse bladen *Vrij Nederland*, *Je*

STRIJDEN NEDERLAND

NIJUEWSBLAD VOOR KAMPEN, DEN NOORD-WESTHOEK VAN OVERIJSEL EN DE NOORD-VELUWE

DAGEN VAN VERSCHERING: DONDAG DONDERDAG EN ZATERDAG
 REDACTIE EN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: GUSTRAAT 16 (VOOR)
 ABONNEMENTSPRIJS 125 P. KWARTAAL, ADVERTENTIES: 20 CENT P. REGEL

VERANTWOORDE REDACTEUR: G. SPANNAAR, OUDERHAAT 60, KAMPEN
 ZAKELIJKE LEIDING: A. SCHOOTEN, WILHELMUSLAAN 71, KAMPEN
 UITGAVE: PERSGROEP S.N. DRUKKER: N.V. L. H. NOL, KAMPEN

Welke rol zal Rusland spelen?

Ruslands aandoel in de vorming van het naoorlogse wereldbeeld zal groot zijn. Of wij dit wilschalen of niet, we hebben het zwaarte feit te waarvarden. Het wereldwijde potentiaal aan menschen en grondstoffen en de zeer snelle groei der Russische industrie zullen de Sovjet-Unie in de nabije toekomst maken tot het machtigste rijk in Europa en de gelijke van Amerika. In Sovjet-Unie in Europa neemt nu het prijzige en hoogerder kringen een uitersel lokale regering; zoals de salus theas staan, niet het er naar uit, dat ook Italië communistisch, in ieder geval meer links, zal worden; in Joegoslavië is Tito de belangrijke figuur. Bij de omvang in Frankrijk geboden, prometeraadvoringsingen, stemden 40 % van de 24 miljoen kiezers en kiesvrouwen voor de communisten.

Zal deze wereldwijde Sovjet-macht weten samen te werken met Amerika en Engeland?

Er zijn tal van problemen en grote tegenstellingen. Althans die tusschen het Westerse — voornamelijk Amerikaanse — kapitalisme en de nieuwe Russische economie.

Italië heeft grote macht, maar niet soberheid en tot in de laatste Sovjet-afzagen heeft hij bij velen de diepgewortelde overtuiging, dat zinnigheid de kapitalistische democratie in het Westen door het kavelijk bouwer economie gebouwen zullen worden en Europa — met inbegrip van Duitsland — te organiseren voor een snelle terug te Sovjet-Unie. Veel westerlingen en internationalen zal dan ook overtuimen moeten worden. Een deel der Amerikaanse pers voert een afgeperkte anti-Russische campagne. Laat men Molotov vertellen, dat het Amerikaanse volk gevoeg heeft van Russische ministers en Russische ministers, schreef een Amerikaanse blad. „Hoeven wij miljoenen van ons menschen geoffert en hebben wij onze rijkste gebieden laten verwoesten voor de gemeenschappelijke zaak om dergelijke woorden te hooren, van de letters commentaar in een Moskische coöperatie. Westervrouw maakt gevoelig. Zoo hebben de Russen zich reeds beklagt, dat in enkele gevallen krijgsgevangenschapen de Russen slechts worden behandeld dan de Duitsers.

Stellig moet Rusland kaart om zich een veilig

Poging om Mussert en Blokzijl te ontzetten

Op het IJssel van Bewaring in Den Haag hebben Italiaanse SS-leden en N.S.D.-ers een overval gepleegd en gepogd Mussert en Blokzijl te ontzetten. Deze aanslag is mislukt, doch een lid der Nederlandsche Strijdkrachten is daarbij gewond. Het gebeurde Zaterdag 7 door in de avonduren. In de vesting Olinpaleis (Spiegelhof Scheveningen) hielden zich nog steeds Italiaanse SS-ers, Duitsers, B.D.-ers en alle vrouwen op, die zich, belemmerd door zijnerlingen, trachten te haastren. Zij konden zich schuil in de kelders en beschikken over enorme hoeveelheden voedsel. Op vastposten en IJssige werkers wordt beschikkelijk gehouden.

Tot nuver het A.N.P.-bericht. Verdere gegevens staan ons niet ter beschikking, maar dit is toch merkwaardig: Hier heegert liede, de doeken van den aanslag niet gepogd? Wanneer komt er toch eens een eind aan het halve geloe van de laatste maanden. Wanneer wordt er toch eens krachtig ingegrepen als het gaat om de verdeders van ons land. Een goed, en wij kennen toch, voor nuover we geen depescher-artikelen zijn, de IJssige troepen!

postie te verschaffen voor een deel verlaand worden uit die westerwonen.

Aan den anderen kant zijn velen in Amerika en Engeland bevestigd dat de enorme Sovjet-macht zou kunnen worden gebruikt voor een nieuw Russisch imperialisme.

San Francisco heeft diezelfde betoehende. Het is de eerste prof om te komen tot een nieuwe samenwerking tusschen alle vrije volken. Maar het is ook de plaats waar de „Grootse Drie“ onderzoude, hoe ver ze tegenever elkaer gaan kunnen.

Er is gewaagd en hoeg gepogd in San Francisco. Hieraan een volgende keer soort. En de derde plaats is San Francisco de prof geweest of anderszins dit „spel van krachten“ de wil het samenwerking groot genoeg was om tot een overeenstemming te komen.

Veel zal ook afhangen van den verkiezingsuitslag in Engeland.

De conservatieve partij is nog altijd — ookals alle moeke officiele woorden van conservatieve ministers wij het „radio-laband“ — onaf-Bestend. Een Labour-overwinning daeromheen zal betekenen; nauwer samenwerking met Rusland.

De vijand behoeft de hoop niet te looveren, dat hij iets zal winnen door de meeningverandering tusschen de groote mogendheden, was een Kruisnoodstand maar aantsluiting van de nauwkeurigste moeilijkheden in San-Francisco. De goede maak heeft den oorlog gewonnen; zij zal ook de wereld winnen.

Wij hopen, dat dit optreden, dat van groeden wij getuigt, gerechvaardigd zal blijken.

J. H.

„Strijdend Nederland“ wordt Dagblad

Met ingang van a.s. Maandag zal *Strijdend Nederland* als dagblad verschijnen, voornooip alleen in het vestrijdsgedebied van Kampen en omgeving (Kampen, IJsselstein, Graftoord, Wilsum, Zalk, Kampervet, Rinspoel in Uka), doch wanneer de daaraan verbonden technische moeilijkheden zijn opgelost, meer spoedig ook in het vestrijdsgedebied van den N.W.-hoek van Overijssel en de Noord-Veluwe. In afwachting daarvan blijft de verspreiding 3 maal per week in deze revons gehandhaafd.

Voor het dagblad komen in Kampen en de genoemde omliggende plaatsen gedurende de geheele volgende week abonnees worden aangroemen. Deze zigenen en vestrijdsgen zullen a gaar-lijks worden. In aanmerking komene. Voor het eerste nummer van het dagblad bekend worden gemaakt.

Het de uitvoering van deze plannen gaat ons ieddel af, om in Kampen, stad van meer dan 20.000 bewoners en zijn omgeving en vried-lijk plannen gericht dagblad te hebben, in eer-lijke, voorloepig subsoort op beschouwen worden. Doch wij het hopen spoedig in uitvoering te zien. Van de bespreking hoegen wij den krachten steun te ontvragen, die voor het vestrijd van den plannen verantwoordelijk is.

Persgroep S.N.

Opbouw der Nederlandsche strijdkrachten 150.000 man voor Indië, 50.000 voor Duitsland

Indien noodig recrutering van 2 à 3 lichtingen uit jongste jaarklasse

Het totaal der Nederlandsche strijdkrachten zal ongeveer 200.000 man bedragen. Hieraan zijn begrepen ookwel de strijdkrachten, bestemd voor de operaties tegen Japan alsook die, welke op het vastel land van Europa zullen dienst doen, alden deurt de eerste Voorlichting van het III. Geog made.

In ruime trekken zal de manschelling ongeveer als volgt zijn: De expeditievaart macht, bestemd voor de bevrijding van Indië, zal bestaan uit 3 divisies, totaal ongeveer 100.000 man. Deze troepen zullen een opleiding waarschijnlijk in Engeland ontvangen. Hieraan zullen in Australië 15 pangachataljons (lichte infanterie) worden opgehoed, eveneens voor den strijd in Indië. Voor deze 15 pangachataljons zullen ten laatste bij 22.000 man noodig zijn. Samen met de marine en de vliegers, die op ongeveer 50.000 man worden begreud en de paar duizend man, die noodig zijn voor de N.I.C.A. (Ned. Indische Civil Affairs) zullen er dus reeds 150.000 man bestemd zijn voor de bevrijding van onze overreemde gebieden en het handhaven van rust en orde aldaar.

Voor de troepenmacht, die in Europa zal ge-stationeerd worden om die in de eerste plaats deel zal nemen aan de bevrijding van Duitsland, zal reeds 100.000 mans worden ingeschied.

Zooda reeds eerder medegedeeld, zullen de strijdkrachten in de eerste plaats worden samengesteld uit vrijwilligers. De versachting is, dat zich hiervoor minstens 120.000 man zullen aanmelden. Het daarna nog ontbre-

kende aantal troepen zal worden gerecruceerd uit 2 à 3 lichtingen, waarvoor de jongste jaarklassen in aanmerking komene. Voor het begin van het komende jaar zullen deze lichtingen echter niet worden opgeroepen, daar uiteraard eerst het noodige kader moet worden opgehoed.

In het algemeen dient men rekening te houden met het feit, dat er 250 noodig is, voordat onze troepen goed zijn om aan den strijd deel te nemen. Dit is vooral de opleiding en tijd voor het verkrijgen van materiele, kloeding, uitrustingsgastaljons etc. Men verzie niet uit het oog, dat ook Engeland en Amerika de eerste jaren van den oorlog vrijwel uitgesteld moesten gebliven voor den opbouw van hun legers, waarbij zij uit houden gaan van een goed gestilleerd apparaat en konden beschikken over een ruime voorraad grondstoffen en materiaal. Nederland staat theas voor de taak zijn eigen weermacht op te moeten bouwen en op een oogenblik, dat het economische en maatschappelijke leven volledig is onderbroken en een enorm inloert bestaat op vrijwel ieder terrein.

Neemt men hierbij in aanmerking de staat van ondervoeding, waarin een belangrijk deel van ons volk op het oogenblik verkeert, dan is het ied-delf, dat er eenige tijd meer gepogd zal zijn alvereen de eerste godvrijde, goedkooleds, goed vried-lijke en dergelijk opgehoede troepen kunnen aanbrengen.

Uiteraard zal Nederland in hooge mate de hulp en medewerking behoeven van zijn bondgenooten.

Maintiendrai, Parool en *De Stem van Londen*. Hun blad vulde het gat op dat was ontstaan door het naoorlogse verschijningsverbod van de *Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant*.

Zo kwam het dat onze krant uitweek naar Wegener's Courantenbedrijf in Apeldoorn, al was dat qua afstand wel omslachtig. Even de kopij wegbrengen met de auto kon niet, want er was geen auto. De busdienst van de VAD (Veluwse Autobus Diensten) was er wel en vanaf Zwolle was er ook nog een rechtstreekse spoorverbinding.

Uiteindelijk is gebleken dat hiermee het lot van *Strijdend Nederland* bezegeld werd, zoals beschreven is in het almanak-artikel na Spanhaak's overlijden (*Kamper Almanak* 2004). Hijzelf zou er niet slechter van worden: hij is zijn carrière geëindigd als president-commissaris van Wegener's Couranten Concern, tegenwoordig de uitgever van onder meer *De Stentor*.

Als journalist op een zijspoor

Mijn eigen carrière zou ook een heel andere kant opgaan. Er kwam namelijk een kaper op de kust en wel via de route die mijn vader met mij had geprobeerd - via burgemeester Oldenhof. Die had in Scherpenzeel een neef met ook heel goede cijfers voor Nederlandse taal en die neef zag ook wel wat in de journalistiek. Hij kwam door bemiddeling van oom in dienst en wel meteen als tweede man op de redactie.

Dat was Bert (A.J.) Klei (1924-2008). Hij is niet erg lang bij *Strijdend Nederland* gebleven. In 1946 kwam er aan de Universiteit van Utrecht een opleiding voor christelijke journalistiek, op initiatief van de protestants-christelijke kranten *Trouw* en de vier van het zogenaamde Rotterdammer Kwartet. Naar die opleiding kon je solliciteren. Als je de studie had gevolgd kon je een baan krijgen op de redactie van één van de genoemde kranten. Bert Klei heeft die gelegenheid aangegrepen en met succes. Hij is tot aan zijn pensionering redacteur geweest bij *Trouw*: hoofd van de pagina kerknieuws en columnist, met als vaste illustrator Len Munnik.

Zijn komst betekende dat er voor mij geen journalistieke opdrachten meer waren. Dat was reden voor een 'carrière switch' en wel naar een andere nieuweling in het Kamper bedrijfsleven: Schokbeton. En daarover hebt u in de vorige *Kamper Almanak* al een verhaal gelezen.